

SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI
DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚIA CU PARLAMENTUL

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 2/3070/16.03.2021

Nr. 1420/2021
15. MAR. 2021

Către: **DOMNUL GEORGE IONUȚ DUMITRICĂ,**
SECRETARUL GENERAL AL CAMEREI DEPUTAȚILOR

Ref. la: punctele de vedere ale Guvernului aprobate în ședința Guvernului din data de 03 martie 2021

STIMATE DOMNULE SECRETAR GENERAL,

Vă transmitem, alăturat, în original, **punctele de vedere ale Guvernului** referitoare la:

1. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române (Bp. 286/2020, Plx. 475/2020);*

2. *Proiectul de lege pentru completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 550/2020, Plx. 647/2020);*

3. *Propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate (Bp. 437/2020, Plx. 659/2020);*

4. *Propunerea legislativă privind transmiterea unui imobil din domeniul public al statului și din administrarea Ministerului Afacerilor Interne - Instituția Prefectului - Județul Bacău în domeniul public al Județului Bacău și din administrarea Consiliului Județean Bacău (Bp. 344/2019, Plx. 610/2019);*

5. *Propunerea legislativă privind preluarea la datoria publică a sumei de 17.261.739,95 euro, parte din împrumutul extern contractat, cu garanția statului, prin Ministerul Finanțelor Publice, de către Consiliul Județean Suceava, în asociere cu un număr de 60 unități administrativ-teritoriale din județul Suceava, de la Deutsche Bank AG Londra, pentru finanțarea Programului „Utilități și mediu la standarde europene în județul Suceava” (Bp. 449/2017, Plx. 153/2018);*

6. *Proiectul de Lege pentru completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, provenit dintr-o propunere (Bp. 345/2020, Plx. 554/2020);*

7. *Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, precum și pentru modificarea Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, provenită dintr-o inițiativă legislativă (Plx. 455/2019, L. 603/2019);*

8. *Proiectul de Lege privind procedura de autorizare, modalitatea de recoltare și valorificare a trufelor, provenit dintr-o inițiativă legislativă (Bp. 313/2020, Plx. 542/2020);*

9. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni (Bp. 440/2020, Plx. 628/2020);*

10. *Propunerea legislativă pentru modificarea alin. (3) al art. 4³ din Ordonanța de urgență nr. 21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență și a Legii nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19 (Bp. 373/2020, Plx. 592/2020);*

11. *Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative privind finalizarea cu celeritate a procesului de retrocedare în natură a terenurilor, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 420/2020, Plx. 614/2020)*

12. *Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 208 din 20 iulie 2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 556/2020, Plx. 67/2021);*

13. *Proiectul de Lege pentru declararea zilei de 10 august drept Ziua națională a demnității cetățenilor români, a luptei împotriva corupției, abuzurilor și in justiției, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 513/2020, Plx. 69/2021);*

14. *Proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 208 din 20 iulie 2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 370/2019, Plx. 633/2019);*

15. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea art. 54 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (Plx. 6/2021);*

16. *Proiectul de Lege privind regimul ariilor naturale protejate urbane și conservarea biodiversității urbane, provenit dintr-o propunere legislativă, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 583/2019, Plx. 193/2020);*

17. *Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, provenit dintr-o inițiativă legislativă (Bp. 434/2020, Plx. 42/2021);*

18. *Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii monumentelor de for public nr. 120/2006, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 368/2020, Plx. 562/2020);*

19. *Proiectul de Lege privind transmiterea unei părți din imobilul "Palatul Parlamentului", proprietate publică a statului, din administrarea Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației în administrarea Senatului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 553/2020, Plx. 45/2021);*

20. *Proiectul de Lege pentru completarea art. 8 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 130/2019, Plx. 416/2019);*

21. *Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 46/2008 privind Codul silvic, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 441/2020, Plx. 60/2021);*

22. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente (Bp. 382/2020, Plx. 608/2020);*

23. *Proiectul de Lege pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, provenit dintr-o inițiativă legislativă (Bp. 501/2020, Plx. 646/2020);*

24. *Proiectul de Lege privind înființarea Fondului Special pentru Încurajarea Librăriilor de Provincie, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 141/2019, Plx. 442/2019);*

25. *Proiectul de lege privind organizarea și desfășurarea votului electronic, provenit dintr-o propunere legislativă (Bp. 263/2019, Plx. 574/2019);*

26. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 46/2008 – Codul silvic, precum și a Legii nr. 171/2010 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice (Bp. 82/2020, Plx. 321/2020);*

27. Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale (Plx. 5/2021).

Totodată, vă transmitem în copie, **punctul de vedere al Guvernului** referitor la *Legea privind comasarea terenurilor agricole deținute de asociațiile agricole constituite de unitățile de cult*, provenit dintr-o propunere legislativă (**Bp. 569/2019, Plx. 178/2020**).

Cu deosebită considerație,

NINLĂPUNARU

SECRETAR DE STAT

DIRECȚIA GENERALĂ ACTIVITĂȚI PARLAMENTARE

Director General

Cristina CRIȘU

Director General Adjunct

Mihaela BURCEA,

Verificat,

Consilier

Mihaela PALIN

Elaborat/Întocmit de:

Consilier

Cornelia GHEZDA

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *proiectul de Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, provenit dintr-o inițiativă legislativă* inițiată de domnul deputat independent Marian-Gheorghe Cucșa (Bp.434/2020, Plx.42/2021).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare*, în vederea susținerii dosarelor aflate pe rolul instanțelor de judecată și prin sistem de videoconferință.

Demersul legislativ este argumentat de inițiator în *Expunerea de motive* prin faptul că „prin implementarea unor norme care să permită atât justițiabililor cât apărătorilor acestora (avocați, consilieri juridici) depunerea concluziilor orale, în orice etapă a procesului de judecată care permite acest aspect, prin sistemul de teleconferință, cât și menținerea unui climat de lucru la distanță rezonabil, se poate decongestiona sistemul judiciar, care trebuie să se adapteze noilor condiții sociale”.

II. Observații

1. *Noul Cod de procedură civilă* (NCPC) constituie expresia unui efort susținut desfășurat pe parcursul mai multor ani, în vederea creării în materie civilă a unui cadru legislativ modern care să răspundă pe deplin imperativelor funcționării unei justiții moderne, adaptate așteptărilor sociale, precum și creșterii calității acestui serviciu public, reprezentând un punct de cotitură în reforma instituțiilor dreptului și a justiției din România, venind și în întâmpinarea cerințelor Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare.

Dispozițiile NCPC au urmărit să asigure accesul justițiabililor la mijloace și forme procedurale mai simple și accesibile și accelerarea procedurii, inclusiv în faza executării silite.

În egală măsură, NCPC a urmărit să pună accent pe dimensiunea preventivă a normelor sale, răspunzând și exigențelor de previzibilitate a procedurilor judiciare decurgând din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și, implicit, din cele statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Data fiind preocuparea esențială de asigurare a celerității soluționării cauzelor, concomitent cu îmbunătățirea calității actului de justiție, soluțiile legislative consacrate de NCPC urmăresc să răspundă, atât în mod direct, cât și prin efectele preconizate, acestui imperativ, indiferent că este vorba despre resistemizarea etapelor procesului civil în așa fel încât să conducă la un dialog judiciar, în termeni clari și onești, de simplificarea formelor procedurale ori modificarea competenței materiale a instanțelor judecătorești, odată cu reșezarea sistemului căilor de atac sau de măsuri de natură să ducă la responsabilizarea părților din proces.

Astfel, relativ recent, în anul 2018, a fost adoptată *Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative*, act normativ care, deși în forma sa inițială a intenționat doar punerea de acord a NCPC cu *Constituția României* și cu *Deciziile Curții Constituționale* de constatare a neconstituționalității unora dintre textele codului - așadar un demers legislativ unitar, concertat, dar limitat la obiectul precizat - ulterior, în contextul funcționării Comisiei speciale comune (a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției) efortul legislativ amintit s-a extins semnificativ, cuprinzând în sfera sa și alte propuneri de norme, fie

promovate în procedura parlamentară (inițiative legislative), fie avansate în procesul de consultare și dezbateră publică în marja lucrărilor comisiei (cu reprezentanți ai altor autorități publice, ai asociațiilor profesionale și ai societății civile).

În context, este de amintit că unele reglementări (sumare, de aplicabilitate limitată *ratione materiae* și *ratione temporis*) privitoare la desfășurarea ședințelor de judecată prin mijloace de telecomunicație audiovizuală (videoconferință) au fost promovate relativ recent în primul decret prezidențial emis pentru instituirea stării de urgență pe teritoriul României [*în procesele care urmau a fi soluționate pe durata stării de urgență (cauzele care reclamau urgență deosebită), când era posibil, instanțele judecătorești dispuneau măsurile necesare pentru desfășurarea ședinței de judecată prin videoconferință și procedau la comunicarea actelor de procedură prin telefax, poștă electronică sau prin alte mijloace ce asigurau transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia*¹] și apoi dezvoltate prin cel de-al doilea decret prezidențial, emis pentru prelungirea stării de urgență pe teritoriul României [*în procesele care urmau a fi soluționate pe durata stării de urgență (cauzele care reclamau urgență deosebită), când era posibil, instanțele judecătorești dispuneau măsurile necesare pentru desfășurarea ședinței de judecată prin videoconferință și procedau la comunicarea actelor de procedură prin telefax, poștă electronică sau prin alte mijloace ce asigurau transmiterea textului actului și confirmarea primirii acestuia. La solicitarea instanței învestite cu soluționarea unei cauze dintre cele menționate, instanța în a cărei circumscripție era situată localitatea în care se aflau părțile, reprezentanții părților sau alți participanți la proces asigura, dacă era posibil, echipamentele audiovideo necesare participării acestora la ședințele de judecată prin videoconferință și proceda la identificarea persoanelor menționate, cu respectarea tuturor dispozițiilor legale, printr-un judecător desemnat de președintele instanței. În aplicarea dispozițiilor referitoare la dispunerea măsurilor necesare pentru desfășurarea ședinței de judecată prin videoconferință și la identificarea persoanelor care participau la acestea nu se întocmeau încheierile de ședință specifice procedurii comisiei rogatorii*^{2,3,4}].

¹ art. 42 alin. (3) din Decretul Președintelui României nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României - încetare aplicabilitate conform art.1 din DEC. 240/2020 la data de 15 aprilie 2020;

² art. 63 alin. (3)-(5) din Decretul Președintelui României nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României

³ A se observa și discuțiile (doctrinare) pe tema desfășurării ședințelor de judecată prin videoconferință (dar și a asigurării publicității ședințelor de judecată) - doar cu titlu de exemplu, amintim: <https://www.juridice.ro/681559/conditiile-in-care-se-poate-desfasura-sedinta-de-judecata-prin-videoconferinta-in-procesele-civile-in-perioada-pentru-care-a-fost-instituita-starea-de-urgenta.html>; <https://www.juridice.ro/679869/15-intrebari->

Tot din perspectivă normativă (administrativ-judiciară), mai este de amintit că, prin *Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 733/2020*⁵ (pentru completarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin *Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.375/2015*) a fost promovată o nouă normă, în conformitate cu care „în situații excepționale, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, prin hotărâre, poate stabili reguli derogatorii de la prezentul regulament cu privire la desfășurarea activității administrativ-judiciare a instanțelor, durata vacanței judecătorești și cauzele care se judecă în timpul acesteia” (art. 179¹).

Ulterior, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a adoptat, prin *Hotărârea nr. 734/2020*⁶, unele măsuri privind desfășurarea activității administrativ-judiciare în instanțele judecătorești începând cu data de 15 mai 2020, care cuprinde și o serie de norme care reglementează, preponderent, aspecte de procedură (de judecată), printre care și cea de la art. 12 alin. (1) referitoare la desfășurarea ședinței de judecată prin videoconferință (în conformitate cu care în cauzele nonpenale, dacă este posibil, instanțele judecătorești pot dispune măsurile necesare pentru desfășurarea ședinței de judecată prin videoconferință, cu respectarea principiilor care guvernează procesul civil⁷).

<https://www.juridice.ro/679599/cat-de-realista-este-realizarea-judecarii-cauzelor-prin-videoconferinta.html>; <https://www.juridice.ro/692552/justitia-faramitata-in-foi-legate-cu-sfoara-sau-justitia-intregita-prin-digitalizare.html>; <https://www.juridice.ro/682591/primii-pasi-spre-reluarea-activitatii-de-justitie-in-contextul-pandemiei.html>; <https://www.juridice.ro/681718/unele-consideratii-critice-referitoare-la-oportunitatea-reluarii-activitatilor-de-judecata-in-contextul-epidemiologic-actual.html>; <https://www.juridice.ro/681553/suportul-tehnic-ales-pentru-videoconferintele-din-arbitraj-si-instantele-de-judecata.html>; <https://www.juridice.ro/681555/nasterea-justitiei-telematic-argumente-pro-si-contradelege-ferenda.html>; <https://www.juridice.ro/681405/sala-de-judecata-virtuala-ecourtroom-O-instanta-aviitorului-sau-o-cerinta-a-prezentului.html>; <https://www.juridice.ro/680855/situatia-activitatii-instantelor-de-judecata-in-contextul-prelungirii-starii-de-urgenta.html>; <https://www.juridice.ro/680798/executarea-silitape-durata-starii-de-urgenta.html>; <https://www.juridice.ro/679607/scurte-consideratii-privind-necesitatea-digitalizarii-sistemului-judiciar-in-scopul-asigurarii-dreptului-la-aparare-in-procedura-ordinului-de-protectie.html>; <https://www.juridice.ro/679621/video-pledoaria-noul-destin-al-avocaturii.html>; <https://www.juridice.ro/679075/romania-nu-isi-permite-continuarea-blocajului-activitatii-judecatoresti.html>; <https://www.juridice.ro/679024/inteligenta-artificiala-si-domeniul-juridic-in-timpul-carantinei.html>; <https://www.juridice.ro/678951/nu-opriti-justitia.html>; <https://www.juridice.ro/678915/digitalizarea-justitiei-simularea-primei-sedinte-de-judecata-printr-o-platforma-online.html>; <https://www.juridice.ro/676592/aspecte-de-interes-imediat-privind-activitatea-de-judecata-a-proceselor-civile-pe-durata-starii-de-urgenta.html>; <https://www.juridice.ro/676331/influenta-starii-de-urgenta-asupraproporturilor-juridice-si-desfasurarii-proceselor-civile.html>; <https://www.juridice.ro/681718/unele-consideratii-critice-referitoare-la-oportunitatea-reluarii-activitatilor-de-judecata-in-contextul-epidemiologic-actual.html>; <https://www.juridice.ro/681553/suportul-tehnic-ales-pentru-videoconferintele-din-arbitraj-si-instantele-de-judecata.html>; <https://www.juridice.ro/684826/principiul-oralitatii-in-procesul-civil-necesar-de-iure-util-de-facto.html>; <https://www.juridice.ro/682824/principiul-oralitatii-in-procesul-civil-vs-sedinta-de-judecata-prin-sistem-videoconferinta.html>).

⁴ Cu referire la configurarea constituțională a regimului actual al stării de urgență și al decretelor prezidențiale în materie, a se vedea însă și par. 84 și urm. din Decizia Curții Constituționale nr. 152/2020 (referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9, art. 14 lit. C')-f) și ale art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență și a ordonanței de urgență, în ansamblul său, precum și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2020 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, în ansamblul său; M.Of. nr. nr. 387 din 13 mai 2020).

⁵ M.Of. nr. 372 din 8 mai 2020.

⁶ Modificată și completată la rândul său prin Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1095/2020; forma consolidată (în urma ultimelor amendamente) a Hotărârii nr. 734/2020 urmează a fi aplicabilă începând cu data de 01.09.2020.

⁷ O reglementare similară este dedicată și cauzelor penale - art. 12 alin. (2) din Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 734/2020;

Cu referire la măsurile luate de *Consiliul Superior al Magistraturii* (Secția pentru judecători), tangențial, amintim că potrivit dispozițiilor de principiu ale art. 126 alin. (2) din *Constituția României, republicată*, competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege.

De asemenea, mai arătăm că potrivit dispozițiilor art. 41 alin. (1) lit. f) din *Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, Secția pentru judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii adoptă Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, iar, potrivit dispozițiilor art. 139 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, prin regulamentul menționat se stabilesc, între altele, organizarea administrativă a Curților de apel, a tribunalelor, a tribunalelor specializate și a judecătoriilor.

Semnalăm, în context, și că art. 41 alin. (3) din *Legea nr. 317/2004* stabilește că Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii nu vor putea adopta regulamente sau hotărâri prin care să adauge la dispozițiile cuprinse în legi, pe motiv că acestea ar fi neclare sau incomplete.

Astfel, considerăm că, la edictarea normelor amintite ar fi fost necesar a se ține seama de dispozițiile constituționale și infraconstituționale antereferite.

De asemenea, este de amintit că *Legea nr. 136/2020 privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc epidemiologic și biologic*⁸, cuprinde, la art. 15-17, unele norme speciale de procedură privitoare la utilizarea mijloacelor de comunicație electronică (inclusiv a mijloacelor de telecomunicație audiovizuală⁹).

Mai semnalăm că propuneri de reglementare în sensul desfășurării ședințelor de judecată în materie civilă (dar și în cauzele penale) au mai fost formulate (și adresate Ministerului Justiției) de către Înalta Curte de Casație și Justiție, dar și de Asociația profesională „*Forumul Judecătorilor din România*”.

De asemenea, cu titlu general, cu privire la NCPC, arătăm că, în opinia noastră, efectuarea unor modificări punctuale, iar, pe de altă parte, promovarea unor modificări de substanță, fără observarea strictă cel puțin a concepției de ansamblu a unei asemenea reglementări fundamentale, de amploare, trebuie privite cu maximă prudență, întrucât progresul legislativ,

⁸ *M Of nr. 634 din 18 iulie 2020;*

⁹ *A se vedea, e.g., art. 15 alin. (13)-(16), art. 16 alin. (5) și ale art. 17 alin. (4) din Legea nr. 136/2020;*

mai ales în cazul unor asemenea reglementări, de mare anvergură (cum sunt codurile), nu poate fi realizat decât în urma identificării unei nevoi reale de reglementare (cristalizată în timp), care impune realizarea unei evaluări de ansamblu a reglementării de drept comun (dar și a celor speciale/particulare), iar nu doar a uneia punctuale¹⁰.

Mai arătăm că, chiar în condițiile aprecierii ca fiind oportună/justificată promovarea unor soluții care tind la schimbarea concepției de ansamblu a NCPC, este necesară - în cadrul procesului de legiferare - inclusiv realizarea corelărilor necesare și, în consecință, amendarea și a altor dispoziții care sunt în strânsă conexiune cu cele propuse a fi modificate/completate/abrogate.

Totodată, arătăm că la efectuarea intervențiilor legislative asupra NCPC trebuie să se țină seama și de un alt factor esențial, și anume că intervalul de timp scurs de la intrarea acestuia în vigoare¹¹, mai ales în situația în care s-ar proceda și la unele schimbări conceptuale în raport cu forma originară a acestui cod - nu este, în opinia noastră, suficient (în materie procesual civilă ar fi necesară parcurgerea unor cicluri procesuale complete) pentru a evalua pe deplin impactul reglementării care se dorește a fi amendată.

Mai amintim că intervențiile asupra reglementării procesual civile de drept comun trebuie realizate, ca regulă, într-un climat economic, social, juridic „normal”, măsurile legislative propuse prin inițiativa legislativă analizată fiind, în esență, mai degrabă temporare/pe alocuri experimentale/restrictive de drepturi și, pe cale de consecință, vag compatibile cu o reglementare de drept comun destinată să guverneze raporturi de drept procesual „normale”.

De altfel, ideea promovării unui act normativ separat, de aplicare temporară, a fost susținută și în dezbateri publice pe tema măsurilor în discuție¹².

Tot cu titlu de observație generală, amendarea legislației procesual civile în scopul includerii unor norme adaptate contextului actual poate constitui un demers util și eficient, în măsura în care, pe de o parte, se integrează în corpusul normativ general, dar observă și legislația specială

¹⁰ În acest sens s-a exprimat și doctrina, arătându-se că modificarea modificărilor este nu numai admisibilă, dar chiar necesară, însă după o perioadă rezonabilă de aplicare și verificare a modalităților susceptibile de modificare; astfel, s-a mai arătat, prin "modificări la modificări", mai înainte de orice verificare practică a consistenței și utilității reglementărilor originare, îndelung și costisitor elaborate, debusolează încă o dată interpretul, discreditând autorul reglementărilor și întreține sentimentul insecurității și al cercului vicios pe care le creionează incompetența sau improvizatia. De mult se simte nevoia de o perioadă de "calm" al valorilor juridice și de o certitudine previzibilă (I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, Vol. I, *Noul Cod de procedură civilă*, ediție revăzută, completată și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 13, n.s. 4).

¹¹ Avem în vedere, cu titlu general, și intervalul de timp scurs de la intrarea în vigoare a Legii nr. 310/2018, care a amendat substanțial NCPC.

¹² A se vedea, în același sens, și proiectul Legii privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID-19 (la care s-a făcut referire mai sus), aflat actualmente în dezbateri publice, care, propunându-se să instituie măsuri legislative de aplicare temporară, nu intenționează amendarea NCPC.

(recent edictată) cuprinzând reglementări dedicate desfășurării ședințelor de judecată prin mijloace de telecomunicație audiovizuală (videoconferință), iar, pe de altă parte, urmează a fi promovate ca reglementări temporare și, în plus, este subsumată cerințelor respectării principiilor fundamentale care guvernează procesul civil (actualmente consfințite ca atare, chiar cu titlu de reguli de sine stătătoare, cum sunt oralitatea, publicitatea¹³, contradictorialitatea, dreptul la apărare, nemijlocirea) și, nu în ultimul rând, normelor constituționale care creionează restrângerea exercițiului unui drept fundamental.

Totodată, instituirea unor reglementări privitoare la desfășurarea ședințelor de judecată prin mijloace de telecomunicație audiovizuală (videoconferință) implică și necesitatea identificării și asigurării resurselor (și mijloacelor) tehnice (existența în dotarea instanțelor judecătorești a unor asemenea mijloace care să asigure securitatea, integritatea, calitatea și confidențialitatea transmisiunii¹⁴ sau, după caz, partajarea optimă a acestora cu jurisdicțiile penale¹⁵) necesare implementării soluțiilor normative propuse, dar și, cum s-a arătat deja, respectarea drepturilor și intereselor legitime (constituționale și infraconstituționale) ale (tuturor) participanților la procesul civil.

2. Art. I pct. 1 din inițiativa legislativă se referă la modificarea și completarea art. 23 din *Legea nr. 134/2010*¹⁶.

În ceea ce privește propunerea de modificare pentru art. 23 alin. (1), considerăm că este superfluă¹⁷, de vreme ce este de la sine înțeles că sunt considerate prezente la ședința de judecată și persoanele care participă (personal sau prin reprezentant) prin intermediul mijlocului tehnic al videoconferinței.

¹³ În context, din perspectiva respectării exigentelor principiului publicității ședințelor de judecată, poate fi avută în atenție în vederea analizării, ca modalitate alternativă de punere în practică a acestei reguli fundamentale, soluția ca, atunci când este posibil, prin grija instanței, ședințele de judecată publice să fie transmise în direct, prin mijloace audiovideo care garantează securitatea, integritatea și calitatea transmisiunii, pe portalul instanțelor de judecată (dispozițiile art. 213 NCPC rămânând, desigur, aplicabile) - a se vedea, în acest sens, dispozițiile art. 7 din proiectul Legii privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID-19 (la care s-a făcut referire mai sus).

¹⁴ A se vedea, pentru cerințe similare, de exemplu, art. 15 alin. (13) teza a II-a din *Legea nr. 136/2020*;

¹⁵ De observat din perspectiva analizată, în materie procesual-penală, mai recent, e.g., dispozițiile art. 56 alin. (1) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 70/2020* (privind reglementarea unor măsuri, începând cu data de 15 mai 2020, în contextul situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-COV-2, pentru prelungirea unor termene, pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, a Legii educației naționale nr. 1/2011, precum și a altor acte normative), art. 62 din *Legea nr. 55/2020* (privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19); a se vedea și prevederile relevante din proiectul Legii privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID-19, mai sus menționat.

¹⁶ ART. 23

Respectul cuvenit justiției

(1) Cei prezenți la ședința de judecată sunt datori să manifeste respectul cuvenit față de instanță și să nu tulbure buna desfășurare a ședinței de judecată.

(2) Președintele veghează ca ordinea și solemnitatea ședinței să fie respectate, putând lua în acest scop orice măsură prevăzută de lege.

¹⁷ Pentru o observație similară, a se vedea și *Avizul Consiliului Legislativ nr. 862/25.08.2020* cu privire la inițiativa legislativă analizată;

Cu privire la propunerea de modificare pentru art. 23 alin. (2) din *Legea nr. 134/2010*, apreciem necesară reanalizarea necesității/utilității promovării normei, întrucât oricum regulile privind solemnitatea, ca și cele referitoare la poliția ședinței de judecată, sunt aplicabile participanților la judecata civilă, indiferent de modalitatea de participare (actualmente fizică/în viitor posibil virtuală), desigur cu unele particularități în cazul utilizării videoconferinței care le fac inaplicabile/aplicabile circumstanțiat (părăsirea sălii de ședință/purtarea armelor/regula statului în picioare/îndepărtarea din sală ș.a.m.d.).

În plus, din punct de vedere topografic, în măsura în care o eventuală reglementare de genul celei analizate ar urma să fie cuprinsă în *Codul de procedură civilă*, aceasta ar putea fi plasată, ca normă dezvoltatoare, la art. 217 NCPC (Poliția ședinței de judecată), iar nu în cadrul unei norme de maximă generalitate, cum este cazul art. 23 din același Cod.

Cu referire la propunerea de completare a art. 23 din *Legea nr. 134/2010*, cu trei noi alineate, alin. (3)-(5), apreciem că solemnitatea, componentă a principiului fundamental privind respectul cuvenit justiției, constituie într-adevăr o premisă esențială a desfășurării în condiții optime a ședinței de judecată, fără însă a constitui un scop în sine.

Astfel, considerăm că ar fi necesară reanalizarea necesității/utilității promovării normelor referitoare la solemnitatea ședinței de judecată (și consecințele încălcării acesteia) prin inițiativa legislativă analizată, care dedică acestui aspect procedural mai multe reglementări, în condițiile în care reglementările în vigoare care reglementează chestiunea solemnității ședinței de judecată apar ca fiind suficiente (art. 23 alin. (2), art. 188 alin. (1), art. 217, art. 218 NCPC¹⁸), urmând a deveni aplicabile (în mod corespunzător) și în eventualitatea desfășurării acesteia prin videoconferință.

3. Art. I pct. 2 din inițiativa legislativă se referă la modificarea și completarea art. 148 alin. (1) din *Legea nr. 134/2010*¹⁹.

Apreciem că recurgerea la videoconferință, ca mijloc tehnic care să

¹⁸ ART. 278- Încălcarea solemnității ședinței - *Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare*
Întrebuințarea de cuvinte ori gesturi jignitoare sau obscene, de natură să perturbe activitatea instanței, de către o persoană care participă sau asistă la o procedură care se desfășoară în fața instanței, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 3 luni sau cu amendă.

¹⁹ ART. 148
Condițiile generale
(1) Orice cerere adresată instanțelor judecătorești trebuie să fie formulată în scris și să cuprindă indicarea instanței căreia îi este adresată, numele, prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, după caz, denumirea și sediul lor, numele și prenumele, domiciliul sau reședința reprezentanților lor, dacă este cazul, obiectul, valoarea pretenției, dacă este cazul, motivele cererii, precum și semnătura. De asemenea, cererea va cuprinde, dacă este cazul, și adresa electronică sau coordonatele care au fost indicate în acest scop de părți, precum numărul de telefon, numărul de fax ori altele asemenea.

permită desfășurarea ședințelor de judecată în (actualele) condiții excepționale trebuie să țină seama de imperativele principiale (infra)constituționale amintite, urmând a constitui totuși, pentru a le respecta, o facultate pentru părți și pentru instanța de judecată.

Sanctiunea decăderii părții din dreptul de a participa la ședința de judecată prin intermediul videoconferinței este drastică și nerealistă, în condițiile în care necesitatea recurgerii la acest mijloc poate interveni uneori intempestiv, imprevizibil, chiar în inițiativa legislativă fiind indicată ipoteza intervenirii unei situații pe parcursul procesului care să impună o asemenea măsură [observația este valabilă și pentru propunerile de amendare a art. 194 lit. g), art. 195 alin. (1)].

Pe de altă parte, în opinia noastră, ținând seama de considerațiile generale prezentate, desfășurarea ședințelor de judecată prin mijloace de telecomunicație audiovizuală constituie o posibilitate pentru părți și ceilalți participanți²⁰ la procesul civil, fiind necesară instituirea unor reglementări precise, fie ele generale sau particularizate, privitoare la existența acordului părților/participanților.

În consecință, soluția propusă la art. 148 alin. (1) teza finală apare ca fiind excesivă²¹.

Cât privește mijlocul concret de telecomunicație audiovizuală, apreciem că alegerea acestuia (operațiune care presupune, cum deja legislația actuală impune în cazuri particulare, și asigurarea garantării securității, integrității, confidențialității și calității transmisiunii²²) rămâne în sarcina instanței judecătorești, iar nu la dispoziția părților²³, acestea urmând a avea posibilitatea de a opta în măsura în care la dispoziția instanței judecătorești se află mai multe asemenea mijloace care beneficiază de garanțiile tehnice de rigoare [observația este valabilă și pentru propunerea de amendare a art. 194 lit. h) NCPC].

²⁰ Mai mult, semnalăm că, în Avizul Consiliului Legislativ nr. 862/25.08.2020, s-a precizat - cu temei opinăm - că <<din reglementările preconizate în prezenta propunere legislativă, rezultă că, dintre părți, doar reclamantul și pârâul pot solicita aplicarea prevederilor referitoare la judecata în sistem videoconferință. Prin urmare, se exclude posibilitatea terțelor persoane care intervin voluntar sau forțat în proces, care sunt părți în procesul civil, potrivit art.55 din Codul de procedură civilă, de a beneficia de posibilitatea participării la proces în condiții similare reclamantului și pârâului. Această soluție legislativă este susceptibilă a crea o inegalitate între părțile din proces, fiind în contradicție cu dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, astfel încât se impune completarea proiectului în mod corespunzător.>>

²¹ A se vedea și observația formulată de Consiliul Legislativ (Avizul nr. 862/25.08.2020), potrivit căreia <<soluția legislativă din teza finală a art. 148 alin.(1) trebuie reanalizată și reformulată, întrucât, în redactarea propusă, se instituie obligația instanței de a dispune din oficiu judecarea cauzei prin videoconferință în toate cauzele în care judecata trebuie efectuată de urgență, soluție legislativă care nu este suficient de clară, ceea ce afectează predictibilitatea și accesibilitatea normei>>.

²² A se vedea, mai sus, nota de subsol 13

²³ A se vedea și observația Consiliului Legislativ (Avizul nr. 862/25.08.2020), în conformitate cu care <<textul este insuficient de clar, deoarece, de plano, mijloacele tehnice care urmează a fi folosite în cauză sunt stabilite de instanță, nu de cel care solicită judecata prin videoconferință, astfel cum s-ar înțelege din prima teză a normei>>.

Potrivit dispozițiilor propuse la art. 200 alin. (1¹) NCPC, instanța judecătorească va avea obligația să comunice *„în ce modalitate se va efectua legătura audio-video din cadrul videoconferinței, indicând astfel alte date specifice necesare participării la proces prin intermediul videoconferinței”*.

De asemenea, apreciem necesară consacrarea unor reglementări flexibile, care să beneficieze de o redactare generală, pentru a permite, de exemplu, recurgerea la acest mijloc procedural chiar și în cursul procesului, în funcție de contextul de fapt (epidemiologic/biologic), dar și de circumstanțele particulare ale fiecărei cauze.

Mai mult, o asemenea cerință ar necesita să fie avută în vedere pentru tot ansamblul reglementării, pe de o parte, având în vedere generalitatea dispozițiilor care ar urma să fie amendate, iar, pe de altă parte, contextul de drept și de fapt actual.

De altfel, cu referire la această ultimă chestiune, trebuie învederat că instanța română de contencios constituțional a statuat recent că *„este incontestabil faptul că legislația care prevede regimul juridic al unor situații de criză ce impun luarea unor măsuri excepționale presupune un grad mai sporit de generalitate față de legislația aplicabilă în perioada de normalitate, tocmai pentru că particularitățile situației de criză sunt abaterea de la normal (excepționalitatea) și imprevizibilitatea pericolului grav care vizează atât societatea în ansamblul său, cât și fiecare individ în parte”²⁴*.

4. Art. I pct. 5 din inițiativa legislativă se referă la completarea art. 200 alin. (1¹) din *Legea nr. 134/2010*.

În ceea ce privește această propunere de completare, apreciem necesară clarificarea intenției de reglementare din perspectiva referirii la regulamentul intern al fiecărei instanțe judecătorești, ținând seama că legea cadru în materie de organizare judiciară (*Legea nr. 304/2004*) face referire la Regulamentul (unic) de ordine interioară a instanțelor judecătorești - observație valabilă și pentru dispozițiile art. II din inițiativa legislativă²⁵.

5. Cu privire la propunerea de completare a art. 215 din *Legea nr. 134/2010*, cu un nou alineat, alin. (5) [art. I pct. 6 din inițiativa legislativă], apreciem necesară clarificarea intenției de reglementare a dispozițiilor propuse la art. 215 alin. (5) teza finală, potrivit căroră pentru

²⁴ A se vedea par. 90 din Decizia Curții Constituționale nr. 152/2020, precitată.

²⁵ A se vedea și observațiile similare ale Consiliului Legislativ (Avizul nr. 862/25.08.2020).;

judecarea cauzelor în discuție și dacă situația o permite, judecătorul are posibilitatea să se retragă în camera de consiliu, în vederea ascultării părților.

În măsura în care ședința de judecată se desfășoară exclusiv prin mijloace de telecomunicație audiovizuală (dublată eventual, pentru considerentele mai sus expuse, de publicitatea telematică²⁶) desigur că, sub rezerva asigurării solemnității acesteia, s-ar putea analiza dacă ședința de judecată nu s-ar putea desfășura și în camera de consiliu sau chiar într-o altă încăpere (beneficiind de condiții adecvate) de la sediul instanței.

Altfel, „*retragerea în camera de consiliu*” ar putea echivala cu o negare - nejustificată legalmente și nici principal - a publicității ședinței de judecată²⁷.

6. La art. I pct. 7, cu referire la propunerea de modificare a art. 219 alin. (1) NCPC, apreciem necesară clarificarea intenției de reglementare cu privire la dispozițiile art. 219 alin. (1) teza finală NCPC (în conformitate cu care orice abateri de la acest articol vor fi sancționate de autoritățile competente, instanța având posibilitatea de a le sesiza din oficiu²⁸), fiind necesară precizarea exactă a „*abaterii*” procedurale și a sancțiunii corespunzătoare, cu precizarea că NCPC cuprinde unele reglementări (generale și speciale) referitoare la amenzi judiciare (art. 187-191 NCPC) sau alte sancțiuni procedurale.

7. Cu privire la regimul de drept intertemporal, precizăm că un aspect legislativ de importanță majoră în context îl reprezintă consacrarea unui regim bine precizat de drept intertemporal, inițiativei legislative lipsindu-i norme în acest sens.

Cu titlu general, precizăm că normele noi de procedură sunt aplicabile, în principiu, doar proceselor care vor începe după intrarea în vigoare a noii legi, inclusiv din această perspectivă modificările legislative succesive nefiind recomandate, în condițiile în care potrivit noilor principii privind aplicarea în timp a legii de procedură civilă, procesul rămâne supus legii în vigoare de la momentul începerii acestuia.

²⁶ A se vedea, mai sus, nota de subsol 13;

²⁷ A se vedea și observația Consiliului Legislativ (Avizul nr. 862/25.08.2020), în conformitate cu care <<referitor la teza finală a art.215 alin.(5), potrivit căreia în cauzele care se judecă în sistem de videoconferință „judecătorul are posibilitatea să se retragă în camera de consiliu, în vederea ascultării părților”, precizăm că din redactarea propusă rezultă că judecarea în camera de consiliu s-ar putea face în toate cauzele. O astfel de soluție legislativă nu se integrează armonios în actul normativ de bază, întrucât Codul de procedură civilă prevede în mod expres și limitativ cazurile în care judecata se face în camera de consiliu. Se impune, de aceea, reanalizarea dispoziției propuse.>>.

²⁸ Dispoziție cu referire la care Consiliul Legislativ (prin Avizul nr. 862/25.08.2020) a apreciat că este <<superfluă și nici nu întrunește exigențele de claritate, previzibilitate și accesibilitate necesare, astfel încât trebuie eliminată>>.

Astfel, în același timp pe rolul instanței ar putea fi procese guvernate de legi de procedură diferite (NCPC - în configurațiile conferite prin legile succesive de amendare a acestuia), chestiune de natură a complica excesiv activitatea de judecată, în considerarea complexității cadrului legal aplicabil în funcție de data începerii procesului. Desigur că, în lipsa unor dispoziții speciale, rămân aplicabile reglementările de drept comun privitoare la aplicarea în timp a legii de procedură civilă (art. 24 și urm. NCPC).

8. Din perspectiva necesității integrării reglementării preconizate în sistemul legislativ și al asigurării unității terminologice, apreciem necesară reanalizarea normelor propuse în vederea integrării organice a reglementării propuse în ansamblul legislației în vigoare, inclusiv din perspectiva corelării cu terminologia²⁹ uzitată de legislația procesual-civilă de drept comun, dar și de cea specială recent edictată în materia ce se dorește a fi normată (e.g. videoconferință/mijloace de telecomunicație audiovizuală).

De asemenea, nerespectarea cerințelor de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate, în opinia noastră, unele dintre normele propuse (doar cu titlu de exemplu: cele referitoare la aplicarea indistinctă a dispozițiilor art. 187-191 sau tot astfel, a răspunderii penale; utilizarea noțiunii generice, indistincte, de „justifiabil”, art. II, în general, terminologia neunitară utilizată) prin inițiativa legislativă analizată au caracter confuz, fiind lipsite de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate - cerințe de calitate a oricărui act normativ potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale.

Totodată, lipsa de corelare legislativă, care caracterizează și reglementarea analizată - de natură să genereze confuzii și incertitudine, dar și dificultăți în ceea ce privește interpretarea și aplicarea reglementării, - a fost sancționată de Curtea Constituțională³⁰.

Sub aspectul imperativului ca norma legală să prezinte un anumit grad de claritate și previzibilitate, Curtea Constituțională a reținut în mod constant în jurisprudența sa că: *principiul accesului liber la justiție consacrat prin textul citat din Legea fundamentală implică, între altele,*

²⁹ A se vedea și observațiile formulate de Consiliul Legislativ (prin Avizul său nr. 862/25.08.2020), redate mai jos (pp. 12-13)

³⁰ Decizia nr. 903/2010 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2002 privind regimul de deținere al câinilor periculoși sau agresivi, prin care Curtea Constituțională a reținut: „textul de lege criticat este deficitar din perspectiva lipsei de corelare cu prevederile din Codul penal la care art. 11 din ordonanța de urgență face trimitere, ceea ce este de natură să genereze confuzii și incertitudine cu privire la consecințele inacțiunii descrise în norma de incriminare, dar și dificultăți în ceea ce privește interpretarea și aplicarea textelor de lege criticate”;

adoptarea de către legiuitor a unor reguli de procedură clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile lor procesuale, inclusiv cele referitoare la căile de atac împotriva hotărârilor pronunțate de instanțele de judecată.

În acest sens s-a pronunțat în mod constant și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, de exemplu, în Cazul Rotaru împotriva României, a statuat că „o normă este <<previzibilă>> numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita”, iar în Cazul Sunday Times contra Regatului Unit, 1979, a decis că „(...) cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă” (...).

În aceste condiții judecătorul este constrâns să stabilească el însuși, pe cale jurisprudențială în afara legii, adică substituindu-se legiuitorului, regulile necesare pentru a se pronunța asupra recursului cu judecarea căruia a fost investit, încălcând astfel dispozițiile art. 1 alin. (4) din Constituție privind separația puterilor³¹.

De asemenea, Curtea Constituțională a mai reținut în jurisprudența sa, faptul că, „de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat; astfel formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat^{32,33}”.

³¹ A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 189/2006 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 20 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004;

³² A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 1/2012 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân, astfel cum a fost aprobată prin Legea nr. 227/2002, precum și, în special, ale art. 1 pct. 5 [referitor la art. 4 alin. (1)], pct. 6 [referitor la art. 5 alin. (1) și (2)], pct. 8, pct. 9 [referitor la art. 8 alin. (3) lit. a) - d)], pct. 14 [referitor la art. 137 și 134], pct. 15 [referitor la art. 14 alin. (1) lit. b)] din lege (M.Of. nr. 53 din 23 ianuarie 2012); în decizia amintită, s-a mai reținut că poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia... Curții Constituționale nr. 903 din 6 iulie 2010 și Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011-M.Of., nr. 579 din 16 august 2011, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la...care se rețin, spre exemplu, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Cantoni împotriva Franței, paragraful 29, Hotărârea din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Wingrove împotriva Regatului Unit, paragraful 40, Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României paragraful 55, Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei, paragraful 59); or, textul art. 1 pct. 8 din lege este neclar și imprecis, astfel încât Curtea a constatat că, în mod evident, legea criticată este lipsită de previzibilitate, ceea ce este contrar dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție;

³³ Instanța română de contencios constituțional a mai statuat că <<Referitor la principiul stabilității/securității raporturilor juridice, prin Decizia nr. 404 din 10 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 347 din 6 mai 2008, Curtea a reținut că, deși nu este în mod expres consacrat de Constituția României, acest principiu se deduce atât din prevederile art. 1 alin. (3), potrivit cărora România este stat de drept,

În context, amintim că CEDO a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Or, pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului³⁴.

De asemenea, precizăm că în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a mai reținut că una dintre cerințele care decurg din expresia „*prevăzută de lege*” este previzibilitatea.

Astfel, s-a mai precizat, o normă nu poate fi privită ca o „*lege*” decât dacă este formulată cu suficientă precizie pentru a permite cetățenilor să-și adapteze comportamentul în funcție de aceasta; aceștia trebuie să fie în măsură - dacă e nevoie, cu asistență juridică corespunzătoare - să prevadă, într-o măsură rezonabilă în funcție de circumstanțe, consecințele pe care o anumită acțiune le poate implica.

Astfel de consecințe nu trebuie să fie previzibile cu certitudine absolută, experiența arată că acest lucru este imposibil de atins. Deși certitudinea este un deziderat, aceasta poate conduce la o rigiditate excesivă, iar legea trebuie să fie capabilă să țină pasul cu modificările circumstanțelor.

În consecință, multe legi sunt inevitabil formulate în termeni care, într-o măsură mai mare sau mai mică, sunt vagi și a căror interpretare și aplicare devine o chestiune ce se rezolvă prin jurisprudență. Nivelul de precizie a legislației interne, care nu poate în niciun caz acoperi orice eventualitate - depinde într-o măsură considerabilă de conținutul legii în

democratic și social, cât și din preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum a fost interpretat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa. Referitor la același principiu, instanța de la Strasbourg a reținut că „unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice”. (Hotărârea din 6 iunie 2005 pronunțată în Cauza Androne împotriva României; Hotărârea din 7 octombrie 2009 pronunțată în Cauza Stanca Popescu împotriva României).

Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, „odată ce Statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență rezonabile pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiecții de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții (...)”. (Hotărârea din 1 decembrie 2005 pronunțată în Cauza Păduraru împotriva României, Hotărârea din 6 decembrie 2007 pronunțată în Cauza Beian împotriva României).

În ceea ce privește aspectele referitoare la criteriile de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate pe care un text de lege trebuie să le îndeplinească, Curtea constată că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile mai sus arătate. [...].

În continuare, Curtea constată că, potrivit art. 8 alin. (4) teza întâi din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, „textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce”, iar potrivit art. 36 alin. (1) din aceeași lege, „actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie”.

Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea constată că prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a caror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară. >> - a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 26/2012 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 alin. (2), art. 49 alin. (2), art. 54 și art. 56 din Legea privind amplasarea și autorizarea mijloacelor de publicitate (M.Of. nr. 116 din 15 februarie 2012);

³⁴

A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 348/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 650 alin. (1) și art. 713 alin. (1) din Codul de procedură civilă (M.Of. nr. 529 din 16 iulie 2014), inclusiv jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului acolo citată.

cauză, sfera sa de aplicare și numărul și statutul celor cărora li se adresează. În special, o regulă este „previzibilă”, atunci când aceasta oferă o măsură de protecție împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice și împotriva aplicării extensive a unei restricții în detrimentul unei părți³⁵.

În lumina jurisprudenței Curții Constituționale, dar și a Curții Europene a Drepturilor Omului, în opinia noastră, caracterul confuz al reglementării, care o privează de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate, precum și dificultatea integrării unora dintre reglementările propuse în ansamblul legislației în vigoare constituie argumente care pot conduce la concluzia încălcării dispozițiilor art. 1 alin. (3) și alin. (5) din *Constituție*.

9. În ceea ce privește maniera de redactare a normelor prezentei inițiativei legislative, pentru respectarea prevederilor art.36 alin. (1) din *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, era necesară utilizarea unei terminologii specifice limbajului stilului juridic normativ, prin utilizarea unor formulări clare, concise și precise, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie.

Totodată, trebuie evitate enunțurile prea generale, ambigue și eliptice, care pot servi la interpretări distorsionate și care pot prejudicia stilul normativ dar și un blocaj de punere corectă în aplicare a actului normativ în cauză.

Astfel, din punct de vedere terminologic, semnalăm că soluțiile legislative preconizate utilizează în mod neunitar, sintagme precum „sustinerea cauzei prin sistemul de videoconferință” [art.23 alin.(2)], „participarea la procesul civil prin videoconferință” [art. 148 alin.(1) teza a treia, art. 195 alin.(1) și art.200 alin.(1¹)], „proces ce se solicită a fi susținute prin videoconferință” și „judecarea proceselor prin videoconferință” [art.148 alin.(1¹)], „prezentarea la procesul civil prin sistemul de videoconferință” și „sustinerea cererii formulate prin procedura de comunicare la distanță” [art. 194 lit.g)], solicitarea „prezenței, reprezentării prin videoconferință”, respectiv „procesele în care s-a solicitat aplicarea procedurii de prezentare sau reprezentare prin

³⁵ A se vedea Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 7 iunie 2012 pronunțată în cauza *Centro Europa 7 s.r.l. și di Stefano împotriva Italiei*, par. 141-143, inclusiv jurisprudența acolo citată.

videoconferință” și „judecarea prin sistemul de videoconferință” [art.215 alin.(5)].

Având în vedere necesitatea instituirii unor reglementări uniforme, clare și accesibile, este necesară reanalizarea și reformularea normelor propuse, în sensul utilizării unei terminologii unitare, care să reflecte cu precizia necesară soluțiile legislative preconizate.

În ceea ce privește criteriile de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate pe care un text de lege trebuie să le îndeplinească, prin *Decizia nr.26/2012*³⁶, Curtea Constituțională a constatat că, potrivit art.8 alin.(4) din *Legea nr.24/2000*, „*textul legislativ trebuie să fie formulat clar, fluent și inteligibil, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce*”, iar potrivit art. 36 alin. (1) din aceeași lege, „*actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie*”.

Astfel, considerăm că se impune reanalizarea principială, dar și punctuală, în lumina considerentelor expuse, a necesității și oportunității promovării unor norme particulare referitoare la desfășurarea ședințelor de judecată prin videoconferință - ce ar urma să facă eventual obiectul unei reglementări speciale, distincte [de reglementarea de drept comun în materie procesual civilă (NCPC)], de aplicabilitate limitată temporal.

De asemenea, reiterăm și caracterul confuz al reglementării, care o privează de claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate, precum și dificultatea integrării unora dintre reglementările propuse în ansamblul legislației (generale și speciale) în vigoare, care constituie potențiale *vicii de constituționalitate*.

Ținând seama de obiectul de reglementare al inițiativei legislative analizate (de relativă, dar semnificativă³⁷ noutate legislativă), care - ca urmare a îndepărtării, pe alocuri, de la configurația constantă a principiilor fundamentale (tradiționale) care guvernează procesul civil (în particular oralitatea și publicitatea) - reclamă (până la urmă, cum s-a precizat mai sus, ca orice amendare a NCPC) o abordare legislativă prudentă, apreciem necesară obținerea punctului de vedere al Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Consiliului Superior al Magistraturii³⁸ (și, prin intermediul acestei

³⁶ referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 alin. (2), art. 49 alin. (2), art. 54 și art. 56 din *Legea privind amplasarea și autorizarea mijloacelor de publicitate*;

³⁷ Reamintim că dispozițiile referitoare la desfășurarea ședințelor de judecată prin videoconferință, în condițiile decretelor prezidențiale mai sus amintite, au avut o sferă de aplicare *ratione materiae* substanțial diminuată în raport cu coordonatele volumului real al activității judiciare civile;

³⁸ În cazul acestei ultime entități inclusiv din perspectiva atribuțiilor sale legal (și jurisprudențiale) configurate - avem în vedere cel puțin perspectiva organizării judiciare (eventuale redimensionare a bugetelor instanțelor judecătorești, ca urmare a unor potențiale investiții în infrastructură); tot astfel, din aceeași perspectivă, ar putea deveni necesare obținerea avizului Ministerului Finanțelor Publice, ca și întocmirea fișei financiare

instituții, și al celorlalte instanțe judecătorești) - în măsură să ofere *feedback* esențial în procesul de elaborare a unei astfel de reglementări [abordare ce trebuie să reprezinte, de altfel, o constantă a procesului legislativ (în materie procedurală)], mai degrabă experimentale, inovative. Nu în ultimul rând, apreciem utilă și consultarea unor specialiști în materie procesual-civilă [e.g. membri ai catedrelor de procedură civilă din cadrul facultăților de drept și ai comisiilor de redactare a NCPC/legii pentru punerea în aplicare a NCPC], precum și ai profesiilor juridice, mai ales din perspectiva soluțiilor legislative care le vizează direct activitatea.

10. Precizează, că la data de 18.11.2020, Guvernul a adoptat, la inițiativa Ministerul Justiției, *proiectul Legii privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID – 19*, care include mai multe reglementări privitoare la desfășurarea ședințelor de judecată în cauzele civile prin mijloace de telecomunicație audiovizuală.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative în forma prezentată.**

Cu stimă,

~~Florin Vasile~~ CÎȚU

~~PRIM-MINISTRU~~

Domnului deputat **Ludovic ORBAN**
Președintele Camerei Deputaților

prevăzute la art. 15 din Legea nr.500/2002 privind finanțele publice - pentru observații/propuneri similare, a se vedea și Avizul nr. 862/25.08.2020 al Consiliului Legislativ, la care am făcut referire mai sus; a se vedea și dispozițiile art. 111 alin. (1) din Constituția României, republicată (Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora; în cazul în care o inițiativă legislativă implica modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie), invocate și avizul precitat al Consiliului Legislativ